

Skupština Crne Gore
Kolegijum Ženskog kluba
Broj: 00-32-6-1/22

Podgorica, jun 2022. godine

UVOD

Ženski klub Skupštine Crne Gore osnovan je 5. marta 2021. godine.

Planom rada Kolegijuma Ženskog kluba 27. saziva obuhvaćene su aktivnosti Kluba u Skupštini Crne Gore propisane Sporazumom o osnivanju Ženskog kluba i Poslovníkom o radu Kolegijuma Ženskog kluba

U skladu sa članom 5 Sporazuma o osnivanju Ženskog kluba Skupštine Crne Gore, a na osnovu dostavljenih predloga poslaničkih klubova, formirao se Kolegijum Ženskog kluba Skupštine Crne Gore

Kolegijum Ženskog kluba 27. saziva u 2021. godini radio je i punovažno odlučivao u sastavu:

Kopredsjednice:

Branka Bošnjak, potpredsjednica Skupštine Crne Gore, Klub poslanika „Demokratski front - PZP“

Vesna Pavićević, Klub poslanika Demokratska partija socijalista Crne Gore i LP

Članice:

1. **Simonida Kordić**, Klub poslanika Demokratski front - NSD, DNP, UCG, RP
2. **Tamara Vujović**, Klub poslanika „Demokrate - Demos - Mir je naša nacija“
3. **Danijela Đurović**, Klub poslanika Socijalističke narodne partije Crne Gore
4. **Božena Jelušić**, Klub poslanika „Crno na bijelo“
5. **Kenana Strujić-Harbić**, Klub poslanika Bošnjacke stranke
6. **Draginja Vuksanović-Stanković**, Klub poslanika Socijaldemokratska partija SDP - Albanska koalicija „Jednoglasno“

Spisak poslanica 27. saziva Skupštine Crne Gore:

1. *Simonida Kordić (DF)*
2. *Maja Vukićević (DF)*
3. *Jelena Božović (DF)*
4. *Branka Bošnjak (PZP)*
5. *Jovanka Bogavac (PZP)*
6. *Danijela Đurović (SNP)*
7. *Milosava Paunović (SNP)*
8. *Zdenka Popović (Demokrate)*
9. *Tamara Vujović, (Demokrate)*
10. *Božena Jelušić (URA)*
11. *Suada Zoronić (URA)*
12. *Kenana Strujić-Harbić (BS)*
13. *Draginja Vuksanović-Stanković (SDP)*
14. *Aleksandra Vuković (DPS)*
15. *Dragica Sekulić (DPS)*
16. *Marta Šćepanović (DPS)*
17. *Vesna Pavićević (DPS)*
18. *Daliborka Pejović (DPS)*
19. *Suzana Pribilović (DPS)*
20. *Jovanka Laličić (DPS)*
21. *Lidija Kljajić (DPS)*
22. *Nataša Jevrić (DF).*

Ženski klub Skupštine Crne Gore u 2021. godini, radio je u skladu sa Sporazumom o osnivanju Ženskog kluba Skupštine Crne Gore, Planom rada Kolegijuma Ženskog

kluba 27. saziva, Poslovníkom o radu Kolegijuma Ženskog kluba i Poslovníkom Skupštine Crne Gore.

Rad Ženskog kluba u 2021. godini, obilježila je dobra saradnja sa ministarstvima, javnim ustanovama i NVO sektorom.

ODRŽANE SJEDNICE KOLEGIJUMA U 2021. GODINI

PRVA SJEDNICA (održana 22. marta 2021. godine)

Na održanoj Prvoj sjednici, Kolegijum Ženskog kluba Skupštine Crne Gore 27. saziva razmotrio je i usvojio Poslovník o radu Kolegijuma Ženskog kluba.

Kolegijum je razmotrio predlog aktivnosti koje je trebalo uvrstiti u Plan rada Ženskog kluba Skupštine Crne Gore.

Takođe, na sjednici je vođena rasprava o unapređenju zakonskog okvira u vezi sa osnivanjem Alimentacionog fonda.

Sjednici su, pored članica Kolegijuma, prisustvovala i poslanice, članice Ženskog kluba - **Maja Vukićević i Suada Zoronjić.**

DRUGA SJEDNICA (održana 22. aprila 2021. godine)

Kolegijum Ženskog kluba razmotrio je i jednoglasno usvojio Plan rada Kolegijuma Ženskog kluba 27. saziva Skupštine Crne Gore.

Članice Kolegijuma su se upoznale sa dopisom Udruženja „Roditelji“, kojim su predložene izmjene i dopune Zakona o pravnoj pomoći, Zakona o putnim ispravama i Zakona o graničnoj kontroli.

Takođe, na sjednici je bilo riječi i o unapređenju zakonskog okvira kroz izmjene i dopune Krivičnog zakonika. Članice Kolegijuma izrazile su mišljenje da, s obzirom na to, da su iz kabineta predsjednika Vlade Crne Gore najavljene izmjene i dopune Krivičnog zakonika, treba sačekati predlog i da će one, ukoliko bude potrebno, kao poslanice amandmanski djelovati.

Sjednici Kolegijuma prisustvovala su i članice Ženskog kluba - **Suzana Pribilović, Dragica Sekulić, Jovanka Lalić i Daliborka Pejović.**

TREĆA SJEDNICA (održana 5. novembra 2021. godine)

Sjednici je prisustvovao poslanik **mr Boris Mugoša**¹, kao zainteresovani poslanik, koji je izrazio zadovoljstvo što će, u narednom periodu, sjednicama Kolegijuma Ženskog kluba prisustvovati kao pridruženi član.

Na održanoj Trećoj sjednici Kolegijuma Ženskog kluba vođena je rasprava o unapređenju zakonskog okvira kroz izmjene i dopune Krivičnog zakonika Crne Gore, Zakona o putnim ispravama i Zakona o graničnoj kontroli. Poslanici su se upoznali sa predloženim izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore upućenih od NVO Udruženja Roditelji i ocijenili ih prihvatljivim. Postigli su dogovor da ih kroz amandmane formalizuju.

Kopredsjednice Kolegijuma Ženskog kluba imale su sastanak sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova na kojem je postignuta usaglašenost sa predloženim izmjenama i dopunama Zakona o putnim ispravama i Zakona o graničnoj kontroli. Takođe, postignut je dogovor o amandmanskom djelovanju i povodom ovih predloga.

Prisutni su se upoznali sa komparativnim pregledom na temu hemijske kastracije seksualnih prestupnika koje je, za potrebe rada Kolegijuma Ženskog kluba, uradio Istraživački centar Skupštine Crne Gore.

U okviru tačke „Tekuća pitanja“, razmotrene su i dogovorene brojne aktivnosti Ženskog kluba za predstojeći period.

Članice Kolegijuma Ženskog kluba i poslanik mr Boris Mugoša, su sa sjednice, uputili apel poslanicima da treba voditi računa o načinu obraćanja žrtvama, jer javno izgovorena riječ obavezuje, kako bi se imala u vidu osjetljivost teme i kako to doživljavaju žrtve nasilja i njihove porodice. Žrtve se teško odvažavaju da prijave nasilje, dok je broj zloupotreba, lažnih prijava, zanemarljiv. Naglasili su da se oni, kao predstavnici naroda bore protiv svakog oblika nasilja, kako u parlamentu, tako i van njega i dužni su da u tome ohrabruju djevojčice, djevojke i žene, i da ne gube povjerenje u institucije sistema. Takođe, saglasni su da se žene moraju osnažiti i da će ih država zaštititi.

¹ Od 22. novembra 2021. godine, poslanik mr Boris Mugoša je pridruženi član Ženskog kluba.

**AKTIVNOSTI ŽENSKOG KLUBA U PERIODU OD NJEGOVOG OSNIVANJA MART
2021.- 2022. GODINA**

Kopredsjednice Ženskog kluba sa predstavnicima UNICEF-a (14. april 2021. godine)

Kopredsjednice Ženskog kluba Skupštine Crne Gore **dr Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević** sastale su se sa predstavnicima UNICEF-a u Crnoj Gori: **Huanom Santanderom**, šefom predstavništva UNICEF-a, **Mikaelom Bauer**, zamjenicom šefa predstavništva, **Danilom Smolovićem**, koordinatorom programa za socijalne politike, **Nelom Krnić**, koordinatorkom programa za dječju zaštitu, **Jelenom Perović**, koordinatorkom za komunikacije i **Majom Kovačević**, koordinatorkom obrazovnog programa UNICEF-a Crne Gore.

Na sastanku je dogovorena saradnja na obezbjeđivanju bolje zaštite djece od svih oblika nasilja i iskorišćavanja.

Kopredsjednice su istakle da Crna Gora, kao država, mora da se posveti poboljšanju uslova života za samohrane roditelje.

Predstavile si ideju osnivanja Banke humanog mlijeka, kao nečeg što je uz pomoć UNICEF-a realizovano u okruženju, pa su izrazile očekivanja da se sa tim krene i u Crnoj Gori kako bi se smanjila smrtnost prijevremeno rođenih beba.

Obije strane su iskazale spremnost na saradnju kroz niz projekata koje UNICEF realizuje u Crnoj Gori i regionu.

Predstavnicima diplomatskog kora predstavljen plan aktivnosti Ženskog kluba (5. maj 2021. godine)

Kopredsjednica Ženskog kluba Skupštine Crne Gore **dr Branka Bošnjak** i članica Kluba **Aleksandra Vuković** priredile su radni doručak sa predstavnicima diplomatskog kora u Crnoj Gori, prilikom kojeg su predstavile Plan rada Kolegijuma.

Kopredsjednica Ženskog kluba **dr Branka Bošnjak**, u svom obraćanju diplomatskim predstavnicima je iskazala zadovoljstvo činjenicom da su žene u Parlamentu Crne Gore uspjele da se izdignu iznad podjela i bez obzira na stranačku pripadnost pokazale da, uprkos svim razlikama, postoji kompromis i da se mogu postizati zajednički ciljevi.

Članica Ženskog kluba **Aleksandra Vuković**, istakla je da je smisao Ženskog kluba, odnosno zajedničkog organizovanja žena u Parlamentu Crne Gore, jedan i jedinstven - biti zajedno.

Poslanica Vuković je kazala da članice Ženskog kluba žele da ponude svjesnost žena o njihovoj snazi i moći koju imaju.

Tokom susreta su predstavljene brojne aktivnosti kroz tri strateške oblasti u kojima će djelovati Kolegijum Ženskog kluba 27. saziva Skupštine Crne Gore i to: socijalna, zdravstvena i krivično pravna zaštita žena i djece; uloga žene u crnogorskom društvu kroz kulturno, obrazovno, istorijsko i medijsko nasljeđe i promovisanje rodne ravnopravnosti i ekonomsko osnaživanje žena

Predstavnici diplomatskog kora u Crnoj Gori ovom prilikom su pohvalili planirane aktivnosti Ženskog kluba, način povezivanja i rada poslanica, te istakli značaj dijaloga, saradnje i zajedničkog djelovanja. Takođe, izrazili su zainteresovanost za učešće u budućim aktivnostima i pružanje doprinosa njihovoj realizaciji. Pored iskazane podrške u radu, diplomatski predstavnici su istakli i značaj afirmisanja učešća žena u politici, uz ocjenu da je ovo tijelo osnovano u pravom momentu.

Ženski klub sa predsjedavajućom OEBS-a i ministarkom vanjskih poslova Kraljevine Švedske (26. maj 2021. godine)

Kopredsjednica Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore **dr Branka Bošnjak** i članice Kolegijuma **Simonida Kordić, Danijela Đurović, Tamara Vujović, Božena Jelušić i Draginja Vuksanović-Stanković** održale su sastanak sa **An Linde**, predsjedavajućom OEBS-a i ministarkom vanjskih poslova Kraljevine Švedske.

Sastanku su prisustvovali i Nj. E. **Jan Lundin**, ambasador Kraljevine Švedske u Crnoj Gori, **Siv-Ketrine Leitroe**, vršilac dužnosti šefa kancelarije OEBS-a u Crnoj Gori, **Linus Glanzelius**, politički savjetnik, **Petra Larke**, šefica radne grupe OEBS-a pri Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Švedske, **Ana Boda**, zamjenica direktora, šefica jedinice za Zapadni Balkan i Tursku, odjeljenje za Evropsku uniju u Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Švedske i **Karlo Đovanone**, referent OEBS-a za Crnu Goru.

Tokom susreta, svoje stavove su iznijele i članice Kolegijuma Ženskog kluba **Simonida Kordić, Danijela Đurović, Tamara Vujović, Božena Jelušić i Draginja Vuksanović Stanković**.

Sastanak kopredsjedavajućih Ženskim klubom sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova (29. jul 2021. godine)

Kopredsjedavajuće Ženskim klubom dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević**, sastale su se sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova - **Herminom Šabotićem**, direktorom Direktorata za normativne poslove i razvoj policije i **Slavkom Vojinovićem** šefom Odsjeka za granične provjere u Sektoru granične policije. Na sastanku je bilo riječi o unapređivanju Zakona o graničnoj kontroli i Zakonu o putnim ispravama, te olakšavajućim okolnostima za djecu koja su data na starateljstvo jednom roditelju.

Kopredsjednice su prepoznale mogućnost unapređenja ovih normativa, uklonivši neke prepreke sa kojima se susreću djeca koja su data na starateljstvo jednom roditelju, a tiču se imperativne norme o neophodnosti saglasnosti oba roditelja da bi ta djeca dobila putnu ispravu.

Održan Okrugli sto o Nacrtu zakona o privremenom izdržavanju djece (15. oktobar 2021. godine)

Ženski klub Skupštine Crne Gore i NVO Centar za ženska prava održali prezentaciju i diskusiju o Nacrtu zakona o privremenom izdržavanju djece kojim je predviđeno osnivanje Alimentacionog fonda. Nacrt zakona su pripremili pravni eksperti NVO Centar za ženska prava, uz finansijsku podršku Rokfeler fondacije.

U uvodnom dijelu, prisutnima su se obratili kopredsjednice Kolegijuma Ženskog kluba dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević**, šef predstavništva UNICEF-a za Crnu Goru **Huan Santander**, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Siniša Bjeković** i direktorica NVO Centra za ženska prava **Maja Raičević**.

Na okruglom stolu učešće su uzeli poslanice **Danijela Đurović**, **Božena Jelušić**, **Zdenka Popović** i **Suzana Pribilović** kao i poslanik **mr Boris Mugoša**.

Okruglom stolu su prisustvovali i, razmjenom informacija, kroz diskusiju i preporuke, učešće uzeli: **Marija Stajović**, v.d. direktora Direktorata za socijalnu i dječju zaštitu u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, **Jelena Raičević**, samostalna savjetnica u Direkciji za djecu i mlade u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, **Marija Popović**, direktorica Centra za socijalni rad za glavni grad Podgorica, **Danilo Smolović**, koordinator programa socijalne politike u UNICEF-u, **Marina Vujačić**, izvršna direktorica UMHCG (Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore), **Biljana Zeković**, direktorica NVO – SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Podgorica, **Ljiljana Raičević**, direktorica Sigurne ženske kuće, **Marina**

Medojević, predsjednica Humanitarne fondacije Banka hrane, **Dejana Ponoš**, iz NVO Udruženja Roditelji i **Maja Živković**, iz NVO Udruženja Roditelji.

Održan konsultativni sastanak posvećen Analizi obrazovnog sektora (18. oktobar 2021. godine)

Virtuelnom konsultativnom sastanku, koji je organizovan uz podršku Ženskog kluba Skupštine Crne Gore, prisustvovala je kopredsjednica Ženskog kluba Skupštine Crne Gore dr **Branka Bošnjak**, članica **Božena Jelušić**, kao i šef predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori **Huan Santander**.

Predstavništvo UNICEF-a u Crnoj Gori, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nauke, kulture i sporta, sprovodi *Analizu obrazovnog sektora* koja obuhvata sljedeća područja: obrazovanje u ranom djetinjstvu, osnovno obrazovanje, opšte i srednje stručno obrazovanje.

Analizu je sprovedla međunarodna konsultantska agencija SOFRECO čije je sjedište u Francuskoj. Ekspertski tim čine dva konsultanta - **Mirijam Viser**, vođa tima i ekspertkinja za javne finansije i finansiranje obrazovanja i **dr Tinde Kovač Cerović**, regionalna ekspertkinja, kao i **Leticija Lakrouf** u svojstvu menadžerke projekta agencije SOFRECO.

Kopredsjednica Bošnjak sa direktorom Međunarodnog republikanskog instituta razgovarala o uspostavljanju saradnje (26. oktobar 2021. godine)

Kopredsjednica Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore dr **Branka Bošnjak** sastala se sa **Borislavom Spasojevićem**, direktorom Međunarodnog republikanskog instituta (IRI).

Sastanku su prisustvovali **Nenad Koprivica**, programski menadžer i **Jovana Duković-Milović**, programska saradnica u Međunarodnom republikanskom institutu.

Kopredsjednica Bošnjak je upoznala direktora Spasojevića i njegove saradnike sa Planom rada Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore i osvrnula se na najvažnije planirane aktivnosti. Izrazila je zadovoljstvo govoreći o spremnosti za uspostavljanjem saradnje IRI i Ženskog kluba. Bošnjak je istakla važnost većeg učešća žena u politici, ali i drugim sferama života u kojima su žene manje vidljive.

Direktor Spasojević je upoznao kopredsjednicu Bošnjak sa organizacijom Instituta i izrazio zadovoljstvo činjenicom da je osnovan Ženski klub u Skupštini Crne Gore.

Na sastanku je otvoren veliki broj pitanja i dogovoreno je da se u narednom periodu definišu dalji pravci saradnje Ženskog kluba Skupštine Crne Gore i IRI.

Bošnjak sa direktoricom Vestminsterske fondacije za demokratiju (27. oktobar 2021. godine)

Kopredsjednica Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore dr **Branka Bošnjak** sastala se sa **Anom Milutinović**, direktoricom Vestminsterske fondacije za demokratiju.

Sastanku su prisustvovala **Aleksandra Vujisić**, projektna menadžerka i **Mina Mededović**, projektna koordinatorica.

Direktorica Vestminsterske fondacije za demokratiju je istakla da je njihova kancelarija u Crnoj Gori pokrenula novi projekat sa ciljem ohrabivanja i pružanja dodatne podrške jačanju ženskog političkog aktivizma. Govoreći o projektu, upoznala je kopredsjednicu Bošnjak sa činjenicom da je isti zamišljen sa idejom da analizira trenutno stanje, kada je u pitanju aktivna participacija žena u političkom životu, ali i da pruži podršku za razvoj kapaciteta članicama političkih partija u njihovim aktivnostima. Prepoznajući Ženski klub kao veoma značajan faktor u političkom životu Crne Gore, naročito u sferi jačanja ženskog političkog aktivizma, direktorica Milutinović predstavila je projekat i planirane aktivnosti.

Tokom sastanka, sagovornice su izrazile zadovoljstvo zbog mogućnosti saradnje u narednom periodu.

Britanska ambasada će podržati jačanje ženskog aktivizma u Crnoj Gori (4. novembar 2021. godine)

Britanska ambasadorica **Karen Medoks** je zajedno sa članicama Ženskog kluba Skupštine Crne Gore i predstavnicama ženskih foruma političkih partija razgovarala o ženskom političkom aktivizmu u Crnoj Gori.

Sastanku su prisustvovala kopredsjednice Ženskog kluba dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević**, članice Ženskog kluba **Simonida Kordić**, **Tamara Vujović**, **Božena Jelušić**, **Danijela Đurović**, **Draginja Vuksanović-Stanković**, **Zdenka Popović**, **Daliborka Pejović** i **Aleksandra Vuković**, kao i predstavnice ženskih foruma političkih partija **Maja Pešić**, **Dragica Andelić** i **Edina Dešić**.

Sastanak je bio povod za razgovor na temu trenutnog nivoa aktivizma i učešća u javnom životu i percepcijama žena o mogućnostima uključivanja u javni život. Na sastanku je takođe

najavljena intenzivirana podrška Britanske ambasade Podgorica kroz Vestminstersku fondaciju za demokratiju ženskim forumima političkih partija, te bliža saradnja sa Ženskim klubom u Skupštini Crne Gore.

Kopredsjednice i članice Ženskog kluba sa ministarkom zdravlja razgovarale o unapređenju Predloga zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji (19. novembar 2021. godine)

Kopredsjednice Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević** i članice Ženskog kluba **Danijela Đurović**, **Tamara Vujović**, **Božena Jelušić** i **Jovanka Laličić** sastale su se danas sa **Jelenom Borovinić Bojović**, ministarkom zdravlja. Sastanku je prisustvovala i **Slavojka Šuković**, načelnica Direkcije za normativnu djelatnost u Ministarstvu zdravlja.

Tema sastanka je bio Predlog zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji, koji je dostavljen Skupštini Crne Gore 25. oktobra 2021. godine.

Kopredsjednice i članice Ženskog kluba su upoznale ministarku zdravlja i njenu saradnicu o spornim rješenjima koje Predlog zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji sadrži. Smatraju da navedeni predlog ne predstavlja kvalitetnije rješenje od važećeg zakona. Takođe, poslanice su obavijestile ministarku o inicijativama civilnog sektora, koje su upućene Klubu, u cilju povlačenja zakona iz skupštinske procedure.

Sagovornice su izrazile zadovoljstvo sastankom i zaključcima koji su proistekli sa istog, vjerujući da će se doći do najboljeg zakonskog rješenja, koje tretira pitanja predviđena ovim predlogom zakona. Iz Ministarstva zdravlja su naglasili da Ženski klub ima njihovu puno razumijevanje i njihovu podršku u preduzimanju navedenih aktivnosti.

Kopredsjednice Ženskog kluba sa predstavnicima Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava razgovarale o unapređenju Krivičnog zakonika (22.novembar 2021. godine)

Kopredsjednice Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević** održale su sastanak sa predstavnicima Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava **Borisom Marićem**, državnim sekretarom i **Natašom Radonjić**, v.d. generalne direktorice Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija. Tema sastanka je bilo unapređenje zakonskog okvira kroz izmjene i dopune Krivičnog Zakonika Crne Gore.

Kopredsjednice su upoznale predstavnike Ministarstva sa predlozima koji se tiču izmjena i dopuna Krivičnog Zakonika Crne Gore. Naglasile su da, članice Ženskog kluba, smatraju da postoji mogućnost unapređenja ove oblasti. Na sastanku su govorile o medicinski-farmakološkom liječenju, posebnim evidencijama za počiniocima krivičnih djela, mjerama nadzora, mjerama obezbjeđenja ali i o komparativnom pregledu na temu „Kastracije seksualnih prestupnika“, koje je uradio Istraživački centar Skupštine Crne Gore.

Na sastanku je iskazana spremnost za daljom saradnjom, kako bi se došlo do što kvalitetnijeg zakonskog rješenja.

Kopredsjednica Ženskog kluba Vesna Pavićević na sastanku „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“ (25. novembar 2021. godine)

Sekretarijat za lokalnu samoupravu - Kancelarija za rodnu ravnopravnost Opštine Bijelo Polje, u cilju obilježavanja međunarodne kampanje „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“ i prevazilaženja jednog od gorućih problema u društvu, nasilja nad ženama, organizovao je okrugli sto, na temu „Zaustavimo nasilje nad ženama - jačanje saradnje i podrška relevantnih činilaca u cilju zaustavljanja rodno zasnovanog nasilja“.

Kopredsjednica Ženskog kluba **Vesna Pavićević** govorila je o osnivanju i aktivnostima Ženskog kluba. Takođe, ona se osvrnula na neprimjerene medijske sadržaje, posebno na društvenim mrežama u kojima se vrijeđaju političarke, novinarki, sa ciljem da se žene obeshrabe i da se smanji njihova uloga u javnom životu. Pohvalila je izuzetnu saradnju Ženskog kluba sa nevladinim i međunarodnim organizacijama.

Učesnici/ce ovog regionalnog sastanka bili su iz šest opština sjeverne regije: Berane, Plav, Petnjica, Rožaje, Mojkovac, Bijelo Polje, predstavnici lokalne samouprave - osobe zadužene za rodnu ravnopravnost, Suda za prekršaje, Osnovnog suda - besplatna pravna pomoć, nevladinih organizacija koje se bave zaštitom ženskih ljudskih prava, policije, Centara za socijalni rad.

Kopredsjednica Pavićević sa predstavnicima fondacije Fridrih Ebert i Ženske platforme za razvoj Srbije (1. decembar 2021. godine)

Kopredsjednica Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore **Vesna Pavićević** sastala se sa predstavnicama delegacije **fondacije Fridrih Ebert** (Friedrich-Ebert-Stiftung - FES) i **Ženske platforme za razvoj Srbije**.

Sastanku su prisustvovala **Ana Manojlović-Stakić**, koordinatorka Fondacije, **Marija Srdić**, novinarka, trenerica za RR, aktivistkinja ženskog pokreta, **Biljana Maletin**, konsultantkinja, aktivistkinja ženskog pokreta, **Aida Ćorović**, aktivistkinja i **Svetlana Stefanovic**, konsultantkinja, trenerica, koordinatorka programa mentorstva.

Sagovornice su tokom sastanka kroz razmjenu iskustava izrazile zadovoljstvo zbog mogućnosti saradnje u narednom periodu kao i o mogućim, zajedničkim projektima.

Ženski klub i VFD održali Okrugli sto: „Ženski politički aktivizam u Crnoj Gori“ (3. decembar 2021. godine)

Vestminsterska fondacija za demokratiju (VFD) predstavila je glavne nalaze studije „Ženski politički aktivizam u Crnoj Gori“ na okruglom stolu organizovanom u saradnji sa Ženskim klubom Skupštine Crne Gore.

Glavni nalazi ove studije predstavljaju osnovu za projekat kojima će VFD pružiti podršku političkim partijama u jačanju ženskih organizacija unutar njih, strateškom planiranju, kao i kroz program edukacije o ženama u politici.

Događaj su otvorile kopredsjednice Ženskog kluba Skupštine Crne Gore **Vesna Pavićević** i dr **Branka Bošnjak**, direktorica Vestminsterske fondacije za demokratiju u Crnoj Gori **Ana Milutinović** i britanska ambasadorica u Crnoj Gori **Nj.E. Karen Medoks**.

Otvarajući događaj, **Vesna Pavićević**, kopredsjednica Ženskog kluba, kazala je da posvećenost muškaraca u osnaživanju žena i borbi protiv nasilja nad ženama, pokazuje, da u cilju pune ravnopravnosti, oni treba da budu saveznici u ženskim borbama. Rodna nejednakost u oblasti političkog odlučivanja je karakteristika mnogih, čak i razvijenih zemalja Evrope i svijeta. Iako žene bilježe velike uspjehe u pogledu školovanja, zapošljavanja i sposobnosti da postignu značajne i vidljive rezultate na poslu, one su i dalje nedovoljno zastupljene u političkom i društvenom životu Crne Gore. Veoma je važno ohrabrivanje i osvješćivanje žena da, u što većoj mjeri, participiraju u političkim procesima, budu zastupljene u upravljačkim organima političkih partija, i na taj način budu aktivnije u procesima donošenja odluka, što dovodi do afirmacije žena i većeg prisustva žena na javnoj sceni. Zato, samo jedinstvom svih žena, našim aktivizmom, možemo unaprijediti rodnu ravnopravnost i položaj žena u društvu, naglasila je Pavićević.

Kopredsjednica dr **Branka Bošnjak** je iskazala zahvalnost Vestminsterskoj fondaciji za demokratiju i Britanskoj ambasadi u Crnoj Gori na pružanju podrške na putu ka osnaživanju i osvješćenju žena u Crnoj Gori. Da one u većoj mjeri participiraju u političkim procesima, da

više budu zastupljene u upravljačkim organima političkih partija i na taj način budu aktivnije u procesima donošenja odluka, što dovodi do afirmacije žena i većeg prisustva žena na javnoj sceni. U odnosu na devedesete godine prošlog vijeka postoje pomaci kada je riječ o zastupljenosti žena, ali to nije dovoljno, zaključila je Bošnjak.

Predstavnice DeFacto agencije prof. dr **Olivera Komar** i **Božana Mašanović** prezentovale su glavne nalaze Analize o političkom aktivizmu žena u Crnoj Gori.

O podsticanju ženskog političkog aktivizma, iskustvima i izazovima, govorile su - viša savjetnica za rodnu ravnopravnost i inkluzivnost u Vestminsterskoj fondaciji za demokratiju **Sofija Fernandes** i predstavnice Ženskog kluba, poslanice **Daliborka Pejović** i **Danijela Đurović**.

Projekat će se nastaviti nizom aktivnosti, čiji je krajnji cilj podrška ženama za bolje uključivanje u politički život države.

Kopredsjednice Ženskog kluba sa predstavnicima Banke humanog mlijeka i UNICEF-a (14. decembar 2021. godine)

Kopredsjednice Ženskog kluba Skupštine Crne Gore dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević** sastale su se sa prof. dr **Anitom Pavičić-Bošnjak** iz Banke humanog mlijeka Hrvatske i predstavnicima UNICEF-a u Crnoj Gori - **Idom Ferdinandi**, koordinatorkom Programa za rani razvoj djeteta i **Stevanom Stanišićem**, koordinatorem za monitoring i planiranje.

Kopredsjednice su, ovom prilikom, upoznale sagovornike sa inicijativom za realizaciju projekta osnivanja banke humanog mlijeka u Crnoj Gori. Pavičić-Bošnjak je zbog velikog iskustva koje ima u ovoj oblasti, dala korisne smjernice i savjete u vezi sa procedurom osnivanja Banke humanog mlijeka, te istakla značaj humanog mlijeka, kao lijeka za prijevremeno rođene bebe, ali i značaj samog dojenja i podršku koju UNICEF daje ovoj vrsti projekata.

Kopredsjednice Bošnjak i Pavićević, napomenule su da je od velikog značaja animirati naše nadležne organe, koji bi učestvovali u realizaciji ovog projekta, te akcentirale značaj podizanja svijesti javnosti o dojenju i osnivanju banke humanog mlijeka, na čemu će, kako su rekle, Ženski klub u narednom periodu intenzivno raditi.

Ženski klub sa specijalnim izaslanikom premijera Ujedinjenog Kraljevstva za Zapadni Balkan (26. januar 2022. godine)

Kopredsjednica Ženskog kluba **dr Branka Bošnjak**, članice Kluba i poslanik **mr Boris Mugoša** sastali su se sa specijalnim izaslanikom premijera Ujedinjenog Kraljevstva za Zapadni Balkan ser **Stjuartom Pičom** (Sir Stuart Peach), tokom njegove zvanične posjete Crnoj Gori.

Uloga ser Stjuarta Piča je unapređenje regionalne stabilnosti i promocija demokratske reforme, borba protiv ozbiljnog i organizovanog kriminala, kao i saradnja na drugim bezbjednosnim izazovima od zajedničkog interesa za Zapadni Balkan i Ujedinjeno Kraljevstvo.

Sastanak je bio povod za razgovor o planiranim i realizovanim aktivnostima Ženskog kluba, političkoj stabilnosti i aktuelnoj političkoj situaciji u Crnoj Gori, uključujući unapređenje političkog dijaloga i smanjenje tenzija u društvu, kao i jačanje evroatlantskog partnerstva. Na sastanku je prepoznata intenzivna podrška Britanske ambasade u Podgorici Ženskom klubu Skupštine Crne Gore, uključujući Vestminstersku fondaciju za demokratiju.

Kroz izlaganja, svoje stavove su iznijele kopredsjednica Ženskog kluba **dr Branka Bošnjak**, članice Ženskog kluba **Božena Jelušić**, **doc. dr Draginja Vuksanović-Stanković**, **Danijela Đurović**, **dr Tamara Vujović**, **Jelena Božović**, **Daliborka Pejović**, kao i poslanik **mr Boris Mugoša**.

Ženski klub na sastanku o ulozi DRI u oblasti rodne ravnopravnosti i rodno odgovornog budžetiranja (15. februar 2022. godine)

Na poziv Državne revizorske institucije, a uz podršku Sekretarijata Savjeta za konkurentnost, održan je sastanak na temu uloge Državne revizorske institucije u oblasti rodne ravnopravnosti i rodno odgovornog budžetiranja. Rodno odgovorno budžetiranje se ističe kao posebno važan i efikasan alat za jednaku distribuciju javnih finansija za potrebe koje imaju žene i muškarci, a time se i direktno utiče na rodnu ravnopravnost.

Diskusiju su uvodnim izlaganjima otvorili **prof. dr Branislav Radulović**, senator Državne revizorske institucije **dr Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević**, kopredsjednice Ženskog kluba, **Božena Jelušić**, predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine, **Marija Šuković**, šefica Sekretarijata Savjeta za konkurentnost i **Ana Milutinović**, šefica Vestminsterske fondacije za demokratiju u Crnoj Gori.

Kopredsjednica Pavićević sa predsjednicom Prve multikulturalne ženske organizacije u Crnoj Gori „Dijalogom do sloge“ (15. februar 2022. godine)

Kopredsjednica Kolegijuma Ženskog kluba Skupštine Crne Gore **Vesna Pavićević** održala sastanak sa **Sandrom Milićević**, predsjednicom NVO Prva multikulturalna ženska organizacija u Crnoj Gori „Dijalogom do sloge“. Sastanku je prisustvovala i saradnica nevladine organizacije **Slobodanka Seka Martinović**.

Kopredsjednica Ženskog kluba **Vesna Pavićević** upoznala je sagovornice sa radom Ženskog kluba i osvrnula se na najvažnije planirane aktivnosti. Izrazila je i zadovoljstvo govoreći o budućoj, potencijalnoj saradnji sa NVO Prva multikulturalna ženska organizacija u Crnoj Gori „Dijalogom do sloge“.

Predstavnice NVO, prateći rad Ženskog kluba, od samog osnivanja i, kako su rekle, spremnost da se uvijek i na svakom mjestu bore protiv predrasuda i diskriminacije u najširem kontekstu, predložile su saradnju sa Ženskim klubom. Kazale su da, kao organizacija koja se takođe bavi pitanjima rodne ravnopravnosti, žele da daju doprinos u radu kluba. Predstavnice NVO predstavile su svoj dosadašnji rad i ideje.

Kopredsjednice i članice Ženskog kluba učestvovala na seminaru Međunarodnog republikanskog instituta u Budvi (27. februar 2022. godine)

Kopredsjednice i članice Ženskog kluba Skupštine Crne Gore učestvovala na seminaru koji je Međunarodni republikanski institut (International Republican Institute - IRI) organizovao u saradnji sa svojom Ženskom demokratskom mrežom (WDN).

U pozdravnoj riječi **Borislav Spasojević**, rezidentni programski direktor IRI, podsjetio je članice Ženskog kluba da je američka organizacija 2021. godine oformila svoj tim u Crnoj Gori i iz kancelarije u Podgorici nastavio sa realizacijom određenih programa, ali i započeo nove, a koje se odnose na održavanje treninga za omladince političkih partija, saradnju sa poslanicima i poslanicama, kao i članovima i članicama Vlade.

Tokom dvodnevno seminaru, članice Ženskog kluba su imale priliku da saraduju sa trenericama **Biljanom Maletin** i **Aleksandrom Gligorović** i razgovaraju o temama koje se tiču učešća žena u politici, kreiranju strategija i implementaciji akcionih planova.

Prvog dana seminaru, trenerica **Biljana Maletin** obradila je teme koje su se odnosile na feminizam (kao) političko pitanje, rodni stereotip i uticaj na rodnu ravnopravnost, stereotipe, predrasude i diskriminaciju, kao i njihovim uzrocima. Govorilo se o borbi protiv rodno

zasnovanog nasilja, o strategijama za postizanje ravnopravnosti, alatima za integrisanje i uvođenje rodne perspektive.

Drugog dana seminara, trenerica **Aleksandra Gligorović**, govorila je o temama koje su usmjerene na upotrebu rodno senzitivnog jezika kao pitanje ljudskog prava. Posljednja tema seminara bila je implementacija Plana rada Ženskog kluba, gdje su članice govorile o ostvarenim ali i o planiranim aktivnostima.

Seminaru su prisustvovala poslanice, kopredsjednice i članice Ženskog kluba **dr Branka Bošnjak, Vesna Pavićević, Jovanka Bogavac, Božena Jelušić, Suada Zoronjić, Dragica Sekulić, Suzana Pribilović, doc. dr Draginja Vuksanović Stanković, Milosava Paunović i Danijela Đurović**, koje su aktivno učestvovala u diskusiji.

Ispred IRI seminaru su prisustvovali **Borislav Spasojević, Nenad Koprivica, Jovana Duković-Milović, Zoran Gračanin i Biljana Obradović**.

Seminar pod nazivom „Democracy Needs Women“ (Demokratiji su potrebne žene) održan je 26. i 27. februara, u hotelu „Avala“, u Budvi.

Povodom godišnjice osnivanja Ženskog kluba održana panel diskusija „Buđenje“ (2. mart 2022. godine)

Povodom godišnjice osnivanja Ženski klub Skupštine Crne Gore organizovao je panel diskusiju „Buđenje“, u okviru koje su na teme „Ja - Žena“ i „U zamci sopstvene društvene uloge“, govorile istaknute predstavnice kulturnog i javnog života.

Otvarajući panel, potpredsjednica Skupštine Crne Gore i kopredsjednica Ženskog kluba **dr Branka Bošnjak** je istakla da su tokom godine od osnivanja, članice Kluba pokazale ozbiljnost i političku zrelost, ali i toleranciju, jedinstvo i kompaktnost, te da je Klub uprkos skepticizmu i sumnjama mnogih, bio „svijetli primjer da možemo svi zajedno, bez obzira kojoj ideologiji i kom političkom spektru pripadali“.

„Snažno i istrajno smo se izdigle iznad razlika i dale akcenat onim stvarima koje nas spajaju, radeći na dobrobiti naše zajednice, a njih je mnogo više nego onih koje nas razdvajaju. Vjerujte nije bilo teško, recept je prvo naša Crna Gora“, kazala je Bošnjak.

Ističući da je upravo „Buđenje“ adekvatan izraz ženske probuđene borbe za ravnopravan tretman, kopredsjednica Ženskog kluba, poslanica **Vesna Pavićević** je kazala da ovaj pojam, osim mogućih simboličkih konotacija, neposredno svjedoči da su članice Ženskog kluba te koje su budile međusoban dijalog, sa zajedničkim ciljem – prosperitet i razvoj Crne Gore.

„Konstruktivnost naših razgovora pokazatelj je da bi trebalo da nas je više u Parlamentu, da nas je više na rukovodećim mjestima, na važnim funkcijama, među donosiocima odluka, na državnim pozicijama. U tom smjeru trebalo bi da ide glas budne žene“, kazala je kopredsjednica Pavićević.

Ona je, podsjetivši na poziciju žene u patrijarhalnim obrascima življenja, istakla da je žena od samog rođenja prinuđena na buđenje, na samosvjesnost, odlučnost i istrajnost.

„Humanost i solidarnost žena sa kamena Crne Gore nas povezuje u ovom Klubu, da našim aktivnostima pokažemo i dokažemo, da ćemo se mi poslanice, u svakom segmentu društvenog djelovanja, zauzeti za sve žene u CG, da ćemo na tom putu istrajati i trasirati put naših žena u Evropsku uniju. I zato, potrebno je da žene budu prisutne na svim nivoima odlučivanja, da žene ne čute, da se čuje njihov glas“, poručila je Pavićević.

Ženski klub Skupštine Crne Gore, kako je ocijenila ambasadorica Velike Britanije u Crnoj Gori Nj.E. **Karen Medoks**, „najuspješniji je primjer međupartijskog dijaloga u našoj zemlji, a članice su, kako je kazala, dokazale da je moguće da i vladajuće i opozicione stranke sjede rame uz rame, da pregovaraju i pronalaze rješenja za napredak ka zajedničkim ciljevima.

„Istakle ste vrijednost koju žene donose politici i rješavanju sukoba, kao i značaj povećanja broja žena na pozicijama moći i uticaja“, kazala je Medoks.

Stalna predstavница UNDP-a u Crnoj Gori, Nj.E. **Daniela Gašparikova**, kazala je da poslanici i poslanice imaju ogromnu moć i odgovornost da, u okviru svojih kontrolnih funkcija, osiguraju da se u zakonima ne nađu duboko ukorijenjene predrasude i norme koje često stvaraju nevidljive prepreke u primjeni politika strategija i zakona usmjerenih na dostizanje rodne ravnopravnosti.

„Crna Gora je privilegovana jer ima snažne i obrazovane mlade žene. Istovremeno, žene svjedoče da su porodica i majčinstvo najčešća prepreka za njihovo zaposlenje, ali i razlog gubitka posla. Pozivam sve poslanike i poslanice da se zalažu za okvir u kojem žene neće morati da biraju između porodice i posla“, rekla je ona.

Gašparikova je poručila da je u vrijeme višestrukih kriza naročito važno zaštititi prava i dostojanstvo žena i djevojčica – njihovo pravo na život bez nasilja, uključivanje u procese donošenja odluka i smanjivanje siromaštva.

Tokom programa prikazan je i dokumentarni film “Godina buđenja” o jednogodišnjim aktivnostima Ženskog kluba.

U sklopu aktivnosti koje je organizovao Ženski klub Skupštine Crne Gore, povodom obilježavanja godišnjice rada, u galeriji „Centar“ u Podgorici, upriličena je izložba „Buđenje“.

Izložba koja je obuhvatila radove eminentnih crnogorskih umjetnica **Katarine Zlajić, Milene Jovičević, Milene Mijović Durutović, Gordane Kuč, Ivanke Vane Prelević i Branke Kovačević**, bila je otvorena za sve posjetioce do 12. marta 2022. godine.

SAOPŠTENJA I REAGOVANJA ŽENSKOG KLUBA U PERIODU OD NJEGOVOG OSNIVANJA MART 2021- 2022. GODINA

Ženski klub najoštrije osudio događaj koji se odnosi na sumnju omljube (10. april 2021. godine)

Ženski klub Skupštine Crne Gore, najoštrije je osudio događaj koji je sa pravom zabrinuo javnost, a odnosio se na sumnju omljube osmogodišnje djevojčice od strane komunalnog policajca. Ovim putem obavijestile su javnost da će Ženski klub Skupštine Crne Gore pripremiti izmjene i dopune zakona koji tretiraju ovo djelo, prije svega, Krivičnog zakonika, sa ciljem pojačavanja kazni koje se odnose na krivično djelo omljube djeteta, jer smatraju da je kazna propisana Krivični zakonikom za ovo djelo nedopustivo blaga u odnosu na težinu krivičnog djela u kojem je oštećeno dijete

Kopredsjednice Ženskog kluba osudile tekst kojim se vrijeđa poslanica Vuksanović-Stanković (22. april 2021. godine)

Kopredsjednice Ženskog kluba Skupštine Crne Gore, **dr Branka Bošnjak i Vesna Pavičević** osudile su tekst Emila Labudovića koji je objavio portal IN4S kojim se vrijeđa poslanica Draginja Vuksanović-Stanković.

“Ženski klub ima za cilj zajedničku borbu i pružanje otpora predrasudama, stereotipima, ponižavajućim uvredama zasnovanih na ženskom izgledu i govoru, otpora prema nasilju, mizoginiji, seksizmu i govoru mržnje, koji se svakodnevno prisutni u medijima i na društvenim mrežama. Tim je razočarenje veće, što bivši novinar i poslanik, umjesto da podrži tu borbu, svojim istupima se solidariše s onima koji koristeći digitalne tehnologije, kao metu za uvrede biraju žene, posebno one koje se bave javnim poslom”, naglašeno je u reagovanju.

Kopredsjednice Ženskog kluba najoštrije osudile ponovne napade na ministarku Bratić (25. april 2021. godine)

Kopredsjednice Ženskog kluba Skupštine Crne Gore, **dr Branka Bošnjak i Vesna Pavićević** osudile su ponovne primitivne i vulgarne konstrukcije kojim se želi poniziti ministarka Vesna Bratić.

Iskazale su veliku zabrinutost jer, gotovo svakodnevno su zbog govora mržnje i vulgarnih i primitivnih napada na žene političarke bez obzira kojem političkom spektru pripadaju, prinuđene da javno reaguju. Dodatno zabrinjava što i same žene šire ovakve neprimjerene, uvredljive i ponižavajuće sadržaje.

Uputile su poziv nadležnim organima da hitno i oštro reaguju, jer zbog izostanka reakcije svakodnevno imamo ovakve uretke.

Ženski klub najoštrije osudio događaj u Karabuškom polju (2. oktobar 2021. godine)

Reagovanje prenosimo integralno:

“Ženski klub Skupštine Crne Gore najoštrije osuđuje događaj u Karabuškom polju, gdje je ugašen jedan mladi život. Ovaj događaj je samo ogolilo sve učestalije, vrlo nemarno postupanje državnih organa kada je u pitanju nasilje u porodici, a koje nerijetko za ishod ima ubistvo žrtve, nažalost, uglavnom mladih žena.

Ovaj događaj je alarm za sve institucije sistema - Centar za socijalni rad, policiju, a i tužilaštvo i sudstvo koje ne pokazuju dovoljno volje da se adekvatno, pravovremeno i efikasno obračunaju sa nasilnicima i preduprije tragučne događaje. U ovom slučaju se radilo o povratniku, koji je upućivao prijete na koje je žrtva upozoravala nadležne organe, ali nažalost institucije sistema su zakazale. Do kad više?

Vrijeme pandemije izazvane virusom korona, zaključavanje, gubici radnih mjesta, siromaštvo samo su katalizatori nasilja u porodici i zato institucije sistema moraju da pokažu snagu, da zaštite žene i djecu, koje su najčešće žrtve nasilja, a ne da dozvole nasilnicima, povratnicima, da se slobodno kreću i sprovede svoje monstruoze naume.

Tražimo da se pod hitno ispita odgovornost policijskih službenika koji su postupali po prijavama u ovom slučaju i svih onih u tužilaštvu koji su dozvolili da se uprkos vapajima i upozorenjima žrtve, desi ovakav zločin koji je očigledno mogao biti preveniran. Iskazujemo zabrinutost i pitamo se koliko još treba žrtava da bi nadležni organi počeli da rade svoj posao”.

Ženski klub najoštrije osudio ponižavajuće izjave upućene poslanici Vuksanović-Stanković (9. novembar 2021. godine)

Ženski klub Skupštine Crne Gore najoštrije je osudio ponižavajuće izjave upućene poslanici Draginji Vuksanović-Stanković, putem društvenih mreža.

“Koliko smo mogli čuti, iza ovih nedopustivih, diskriminatorских i seksističkih objava stoje funkcioneri određenih političkih partija. Smatramo neprimjerenim da se poslanica Vuksanović-Stanković, po ko zna koji put, tretira na ovako, mizogin i nemoralan način, ali to najviše govori o počinocima. Šta je sljedeće što treba da očekujemo, možda fizički napad”.

Saopštile su da očekuju hitnu intervenciju i osudu predsjednika političkih partija koji ovim činom kaljaju i ugled partije čiji su funkcioneri. Izostanak reakcije smatraće odobravanjem, zaključeno je u saopštenju.

Ženski klub Skupštine Crne Gore zatražio povlačenje Predloga zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji (9. novembar 2021. godine)

Kolegijum Ženskog kluba Skupštine Crne Gore je na Trećoj sjednici, održanoj 5. novembra 2021. godine, jednoglasno odlučio da se obrati i zatraži od predsjednika Vlade Crne Gore Zdravka Krivokapića i ministarke zdravlja Jelene Borovinić Bojović da povuku Predlog zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji iz skupštinske procedure.

Kopredsjednice Kolegijuma Ženskog kluba dr Branka Bošnjak i Vesna Pavićević smatraju da je navedeni predlog lošiji od važećeg zakonskog rješenja i istakle da su im se mnogi subjekti civilnog sektora obratili sa zahtjevom da se povuče Predlog zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji.

“Nadamo se da ćete uvažiti zaključak sa Kolegijuma Ženskog kluba i civilnog sektora i da ćemo zajednički, kroz organizovanje javne debate, doći do najboljeg zakonskog rješenja koje tretira pitanja predviđena ovim predlogom zakona“, navodi se u dopisu upućenom predsjedniku Vlade Crne Gore i ministarki zdravlja.

Ženski klub: Stop neprimjernim, seksističkim i mizogenim uvredama (19. novembar 2021. godine)

“Poziv na seks i prostački napadi na društvenim mrežama, upućene predsjednici Alijansi žena DPS Driti Loli, te članicama Savjeta mladih iz te partije, Amini Brahić i Nini Perunović, su potvrda društvenog posrnuća u nepoštovanju žena, koje je zadesilo Crnu Goru.

Svi oni koji koriste društvene mreže, je dovoljno da provedu kratko vrijeme na internetu, pa da se susretnu sa uvredama, psovkama, seksizmom, mizoginijom, gdje je meta žena različitih starosnih dobi, posebno žene političarke, novinarke, zatim - one koje se bave zaštitom ženskih prava ili druge javne ličnosti.

Primitivne uvrede nijesu zaobišle ni tri mlade žene iz DPS, koje su se udostojile baviti politikom u želji afirmacije žena i borbe za rodnu ravnopravnost.

Društvene mreže, kao najopasnije oružje se koristi za beskrajnu slobodu u brojnim i veoma zabrinjavajućim mogućnostima sa neumjesnim komentarima prema ženama, ugrožavajući toleranciju i davanju primat govoru mržnje.

Bilo kakav oblik vrijeđanja, omalovažavanja ili ismijavanja nekoga, po bilo kom osnovu, može se svrstati u psihičko nasilje, koje može imati nesagledive posledice.

Širenjem uvreda, pogrđnim objavama, se pokušao omalovažiti integritet tih političarki, a neprimjerenim i uvredljivim komentarima degradirati njihov dignitet.

Najoštrije osuđujemo sramotne uvrede upućene našim uvaženim mladim političarkama i pozivamo sve organizacije koje se bave zaštitom žena, međunarodne organizacije i svaki društveni subjekt, da ne ćute na ovakve pojave.

Ističemo da javno izgovorene riječi i objave, utiču na formiranje stavova javnog mnjenja i kulturne obrasce ponašanja, čime se smanjuje učešće žena u javnom poslu.

Odgovorno društvo mora naći način da se suprostavi ovoj pojavi, da preduzme značajne korake u tom pravcu i da diskriminaciju nad ženama na internetu prepozna kao oblik nasilja nad ženama.”

Ženski klub uputio je poziv nadležnim institucijama da preduzmu sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti za suzbijanje ove pojave i sankcionisanje svih napada na žene u Crnoj Gori.

Ženski klub zatražio hitnu reakciju predsjednika Vlade Crne Gore (13. januar 2022. godine)

Kopredsjednice Ženskog kluba dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević** uputile su saopštenje za javnost koje, prenosimo integralno:

„Napadi na političarke ne jenjavaju, a predsjednik Vlade, uporno ćuti.

Kada su u pitanju članovi njegove porodice, premijer je vrlo senzitivna i odmah reaguje, pa i onda kada nijesu objave uvredljivog karaktera.

No, kada su u pitanju poslanice u Skupštini Crne Gore, premijer zaboravlja da je on u službi svih građana, pa se ignorantski odnosi prema mizoginim i seksističkim napadima, pa i onda kada dolaze od Vladinih djelatnika.

Seksizam koji je premrežio kompletnu medijsku scenu u Crnoj Gori ne jenjava. Najnoviji slučaj dolazi od člana Nacionalne komisije za UNESCO, Jovana Markuša, koji je prizemnim i primitivnim vokabularom, vrijeđao uvaženu koleginicu Draginju Vuksanović-Stanković.

Pitamo da li je toliko teško polemisati sa stavovima koje iznose žene, pa se odmah poteže za najprimitivnijim mizoginim i seksističkim izjavama. Pitamo se, da li ti „junaci“ imaju majku, sestru, ćerku.

Ovaj bestidni ispad člana Vladine komisije prema poslanici Vuksanović-Stanković, je prevršio svaku mjeru!

Ako je predsjednik Vlade očutao napade Vojislava Šešelja, ovog puta ne smije da bude imun na seksističke ispaste člana jednog Vladinog tijela.

Zato zahtijevamo od premijera da najoštrije osudi ovaj seksistički ispad gospodina Markuša i da istog sankcioniše, jer je Markuš na ovom primjeru pokazao obrasce primitivnog, neoprostivog odnosa prema ženama, političarkama u Crnoj Gori.

S obzirom na to da su žene koje se bave javnim poslom, posebno politikom, svakodnevno izložene ovakvim nedopustivim ispadima, jedan od prioriternih zadataka Ženskog kluba, u narednom periodu će biti pronalaženje zakonskih i drugih mehanizama za sankcionisanje svih oblika napada na žene.“

Ženski klub poručio da se svakodnevni seksistički napadi moraju zaustaviti (15. januar 2022. godine)

Kopredsjednice Ženskog kluba dr **Branka Bošnjak** i **Vesna Pavićević** uputile su saopštenje za javnost koje prenosimo u cjelosti:

"Kao Ženski klub, vrlo smo zabrinute ovolikom dozom kontaminacije javnog prostora sa seksističkim, mizoginim i vrlo lascivnim izjavama upućenim ženama na javnim funkcijama, a najčešća meta su političarke i novinarka.

Društvene mreže su teren na kojima bukti ovaj način nedopustive komunikacije. Nažalost, svjedoci smo da ni pojedini javni i stranački funkcioneri, te navodno ugledni biznismeni, nijesu imuni na ovakav način izražavanja, te olako potežu za njim.

Kada je ova vrsta napada na žene u pitanju, izgleda se brišu sve ideološke razlike. Tako smo imali neprimjeren seksistički komentar Stare garde Liberalnog saveza prema poslanici **Aleksandri Vuković**, zatim bestidnu izjavu portparola Socijaldemokrata, **Nikole Zirojevića**, upućenu ministarki **Vesni Bratić**, pa nedavno vrlo lascivan komentar člana Vladine Nacionalne komisije za UNESCO i bivšeg gradonačelnika Cetinja i funkcionera Narodne stranke, **Jovana Markuša** upućenog poslanici **Draginji Vuksanović-Stanković**, pa do ultra desničara **Šešelja** i njegovih bezprizornih kvalifikacija na račun cetinjanki i koleginice Vuksanović Stanković. Kompletan ideološki spektar je jedinstven kad treba poniziti ženu i svi oni na to gledaju kao na potpuno prirodnu stvar.

Nevjerovatno je kako je muškarcima prirodno da se na ženu gleda kao na objekat. U njihovim očima žene su prvenstveno tijelo i izgled, i uvijek je tu neka neprimjerena aluzija na taj račun. Tako, nažalost, uprkos porastu broja žena na visokim mjestima u crnogorskoj politici, imamo nerijetko da se umjesto polemike sa njihovim, najčešće vrlo jasnim stavovima, posegne za komentarisanjem njihovog izgleda i njihovog načina izražavanja, temperamenta, njihove pojavnosti.

Ono što posebno zabrinjava je visok stepen tolerancije prema ovim sve učestalijim pojavama, onih čija je dužnost da to osude, a mislim na sami državni vrh i na naše kolege političare i medije. Ali ne, tu imamo izraženu selektivnost, može za Draginju sve, a ne može za Vesnu, ili obrnuto, zavisno koji je medij u pitanju i zavisno iz kog političkog tabora se potiče.

Zato Ženski klub upozorava da je krajnje vrijeme za promjenu u načinu komunikacije u javnom prostoru, jer postoji bojazan da ono što nam se svakodnevno događa u javnoj sferi bude prihvaćeno kao normalno, da se sve to tretira kao sitnica, da oguglamo i da se naviknemo na to. Kad prebrojimo samo saopštenja našeg Ženskog kluba povodom ovakvih ispada, vidimo da je stanje alarmantno. Nažalost, vrlo zabrinjava nepodnošljiva lakoća sa kojom se daju ovakve izjave a i činjenica što oni koji ih daju se još i iščuđavaju reakcijama Ženskog kluba jer ne vide ništa sporno u njima.

Očigledno je i to da se u Crnoj Gori, u široj zajednici seksistički ispadi uglavnom pravdaju nekakvom mačističkom tradicijom u kojoj je ova vrsta vrijeđanja žena benigna muška zabava. Benigna kada se ne radi o njihovim majkama, ćerkama, suprugama ili sestrama.

Zato, ovakva kontaminacija javne scene mora hitno da se zaustavi, jer su sve granice pređene. Još jednom apelujemo na institucije sistema da u okvirima svojih ingerencija reaguju i na sve nas u javnoj sferi da ne tolerišemo i javno osudimo ovakve ispade i da ne dozvolimo da nam ovakav diskurs postane normalna svakodnevnica, a imajući u vidu trendove, prijeti nam baš to."

Članice Ženskog kluba Skupštine Crne Gore najoštrije osudile tragični događaj u Baru (27. januar 2022. godine)

Javnost je, na žalost, 27. januara 2022. godine imala priliku u pisanim medijima pročitati da je žena iz Bara preminula 22. januara, u Kliničkom centru Crne Gore, od posljedica prebijanja njenog nevjenčanog supruga koji se sumnjiči da joj je nanio teške tjelesne povrede opasne po život.

“Slučajevi nasilja nad ženama i porodičnog nasilja sve više uzimaju maha u Crnoj Gori. Ponavlja se nasilje u porodici, ponavlja se nasilje sa smrtnim ishodom. Kako tome stati na put? Takvog počinioca osuditi najstrožom kaznom! Molimo i apelujemo na institucije sistema i društva da s posebnom pažnjom i adekvatno odgovore na nasilje, kroz zakonodavne i institucionalne mehanizme.”

Takođe, ovu priliku iskoristile su da zamole novinare da, prilikom izvještavanja, povedu računa o izgovorenoj riječi jer za nasilje nema opravdanja.

Saopštenje Ženskog kluba povodom planiranog napada na poslanicu Skupštine Crne Gore (2. februar 2022. godine)

“Ženski klub Skupštine Crne Gore je zgrožen saznanjem da je planiran monstruoan napad na našu koleginicu Draginju Vuksanović-Stanković, nakon radnog ručka sa specijalnim izaslanikom premijera Velike Britanije za Zapadni Balkan, gospodinom Stjuartom Pičom, koji je prepoznao značaj našeg angažovanja i za svoj prvi radni sastanak u Crnoj Gori odabrao baš Ženski klub. Ne smijemo ni da pomislimo, šta bi se desilo, da naša kolegunica nije imala ranije preuzete obaveze i napustila radni ručak prije planiranog završetka, i poremetila monstrumima zacrtani plan.

Zato najoštrije osuđujemo ovaj čin i upozoravamo sve nas kao društvo da razmislimo, šta se ovo dešava i gdje nas ovo vodi. Gdje je nestalo „čojstvo i junaštvo”. Nakon salvi gnusnih, prostačkih uvreda, seksističkih i mizoginih napada, ti „junaci” su odvažili i fizički da se obračunaju sa našom koleginicom, samo zato što im smeta njen politički stav. Mjesecima na društvenim mrežama, portalima i opskurnim televizijskim emisijama su joj crtali metu. Ovo je zaista postalo nepodnošljivo, dotaknuto je dno. Upaljen je crveni alarm.

Zašto smetaju žene sa stavom? Kome smeta Ženski klub koji je možda i jedina svijetla tačka u ovom političkom sivilu i koji je pokazao da uprkos političkim i ideološkim razlikama možemo zajedno da radimo dobre stvari u korist našeg društva, a te vrijednosti prepoznaju naši međunarodni partneri. No, to je očigledno počelo da smeta nekim strukturama koje žele

konflikte, pa se ovih dana vrlo intenzivno raspitaju za naš rad, da li nas i ko plaća za to, te nas redovno „čašćavaju” raznim „komplimentima” .

Da žene u politici smetaju, podsjećamo javnost, potvrđuje i činjenica da se zbog ozbiljnih prijetnji moralo angažovati obezbjeđenje i ministarkama Vesni Bratić i Jeleni Borovinić-Bojović, a vrhunac beščašća i moralnog posrnuća je ovaj planirani napad na našu koleginicu Draginju Vuksanović-Stanković.

Kap je prelila čašu i ovo je alarm za cijelo društvo, nema kočnica kad se radi o ženama u javnom životu, one se vrijeđaju, omalovažavaju, prijeti im se, planiraju se fizički napadi, a na drugoj strani, da slika bude potpuna, samo u par mjeseci tri mlade žene bivaju upucane ili prebijene do smrti od strane svojih partnera, a da na njihove vapaje institucije sistema nisu reagovale.

Upozoravamo sve, da se mora najoštrije reagovati i da se moraju adekvatno sankcionisati svi ovi monstrumi, koji šalju sliku da su žene u Crnoj Gori nezaštićene” .

Zaključak

o najvažnijim ostvarenim rezultatima rada Kolegijuma Ženskog kluba u 2021. godini:

“Želimo da informišemo i obradujemo roditelje kojima po odluci suda povjereno staranje o djetetu, da im ubuduće za prelazak granice sa djetetom više neće biti potrebna saglasnost drugog roditelja, već će biti dovoljna sudska presuda, a i izdavanje putne isprave, pasoša, djetetu povjerenom na staranje jednom roditelju će biti značajno olakšano, i neće trebati saglasnost drugog roditelja ukoliko se procijeni da postoji opstrukcija. Takođe smo propisale i mogućnost izdavanja pasoša za ovu djecu, po hitnom postupku, ako okolnosti to iziskuju.

Ženski klub je uspio da svojim amandmanima na Krivični zakonik propiše obavezu nadležnom ministarstvu da moraju da vode registar počinioca krivičnih djela protiv polnih sloboda nad maloljetnim licima, kao i mjere posebnog nadzora nakon odslužene kazne, a koje podrazumijevaju zabranu primicanja mjestima gdje se okupljaju djeca, poput škola, igrališta, redovno javljanje policiji, posjete stručnim savjetovalištim, kao i obavezu poslodavca da pri zapošljavanju na pozicijama koje podrazumijevaju rad sa djecom da izvrši provjeru da li se lice nalazi u evidenciji počinioca ovih djela.

Jako smo ponosne što smo uspjele da kroz izmjene Zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju ubuduće obezbijedimo bračnim i vanbračnim partnerima, kao i ženama koje ne žive u bračnoj ili vanbračnoj zajednici a koje imaju problema da se ostvare kao majke, da mogu o trošku države da imaju šest pokušaja medicinski potpomognute oplodnje, a omogućile smo i muškarcima da o trošku države imaju jedan pokušaj liječenja muške neplodnosti metodom „Micro TESE” u svrhu medicinski potpomognute oplodnje. Uspjele smo i da podignemo starosnu granicu žene za besplatne pokušaje medicinski potpomognute oplodnje na 50 godina. Takođe smo se izborile i da oboljelim od maligne bolesti ili druge teže bolesti čije liječenje zahtijeva primjenu terapija koje će dovesti do neplodnosti, a nemaju djecu, se omogući prezervacija fertlnosti nekom od adekvatnih metoda na period od pet do deset godina ili duže, u skladu sa medicinskim indikacijama i predlogom struke.

Značajno smo unaprijedile Zakon o medicinski potpomognutoj oplodnji i radujemo se da su svih naših 24 amandmana na predloženi tekst usvojeni i postali sastavni dio zakona. Naši amandmani su omogućili da se zakon odnosi i na žene koje nijesu u bračnoj ili vanbračnoj zajednici, omogućen je uvoz genetskog materijala, polnih ćelija i tkiva, zatim osnivanje banke polnih ćelija i tkiva, kao i čitav niz drugih značajnih novina koje će omogućiti onima koji imaju problema da se lakše ostvare kao roditelji. Znajući da ova rješenja ne znače mnogo, ukoliko se ne omoguće materijalna sredstva za njihovu realizaciju, pa smo u tom smislu, kroz naš amandman, obezbijedile milion eura u Budžetu 2022. godine za ovu svrhu.

Pošto smo vrlo glasne zagovornice osnivanja Banke humanog mlijeka u Crnoj Gori, kako bi kroz taj projekat pokušali da smanjimo smrtnost prijevremeno rođenih beba, a sva istraživanja ukazuju da značajan doprinos ima korišćenje humanog mlijeka, te smo amandmanom na Budžet za 2022. godinu obezbijedile pola miliona eura u tu svrhu. Očekujemo da će naš partner u ovom projektu, UNICEF, takođe dati značajan doprinos i da ćemo zajednički, do kraja sledeće godine i mi dobiti Banku humanog mlijeka, kao što je imaju mnoge zemlje u našem okruženju.

I na kraju, ne manje važno, uspjele smo da kroz amandmansko djelovanje povećamo izdvajanje iz Budžeta za 2022. godinu za Državni arhiv u iznosu od 29.000 eura, i da ta sredstva budu opredijeljena namjenski za realizaciju naučnog projekta Žene u crnogorskoj patrijahalnoj kulturi 1879-1918. Projekat je nastao kao rezultat decenijskog rada etnološkinje i arhivistkinje Slavke Jovičević. Po prvi put ćemo „iz ženskog pera” imati mogućnost da se

upoznamo kako su naše pretkinje živjele krajem devetnaestog i početkom dvadesetog vijeka. Novim, rodno osviješćenim, pristupom reinterpetacije istorijskog i kulturnog identiteta crnogorske žene, nadamo se da će se ispraviti istorijska nepravda prema našim pretkinjama i dati im zasluženno mjesto u našoj istoriji i kulturi. Žensko kulturno-istorijsko nasleđe Crne Gore zahtijeva da bude detaljnije istraženo, sačuvano od zaborava i prezentovano kao neodvojivi dio našeg ukupnog nasleđa, a ovo je samo početak našeg doprinosa, kao Ženskog kluba, tome cilju.”

U Podgorici, jun 2022.godine

Sekretarka Kolegijuma

Anđa Stanišić

Kopredsjednice Kolegijuma

Dr Branka Bošnjak, potpredsjednica Skupštine Crne Gore

Vesna Pavićević, poslanica Skupštine Crne Gore